

Erik Larsson

» Vilka jobb finns kvar när dataprogram kan lägga upp och genomföra en vetenskaplig studie bättre än en människa?

Människovärde

Jag känner, alltså är jag

Kan man bli kär i en dator?

Det börjar bli dags att fundera över det. Det brittiska företaget Deep Mind har gjort ett dataprogram som har lärt sig spela 49 gamla dataspel. Enkla spel där färgglada pluppar rör sig ryckigt över skärmen.

Det nydanande är att programmet lärt sig spelen på samma sätt som ett barn. Det har slumpmässigt "dragit" i ett reglage. Sett vad som hänt. Agerat och observerat igen. Långsamt lärt sig styra plupparna på skärmen. Sen räknat ut vad meningen med spelen varit och därefter lagt upp en strategi för att vinna.

Den som kan lära sig spela dataspel kan också förändra världen.

Deep Mind är bara ett av många företag som satsat på att utveckla artificiell intelligens (AI). I dag finns dataprogram som lurat andra människor att tro att de chattat med en 13-årig pojke från Ukraina. Utvecklingen lär inte stanna där. Det är bara en tidsfråga innan den första kärleksrelationen mellan en människa och ett dataprogram inleds.

I dag finns program som spöar läkare i medicinsk diagnostik. Om några år har vi datastyrda bilar och flygplan som kör och flyger säkrare och billigare än människor.

Det har sagts att maskiner bara tar de tunga och tråkiga jobben. Men vilka jobb finns kvar när dataprogram kan lägga upp och genomföra en vetenskaplig studie bättre än en människa?

- Artificiell intelligens kan leda till mänsklighetens undergång, varnar pessimisten.

En högre intelligens tänker kanske att det bästa för miljön är att hålla nere människostammen till ett par hundra tusen individer.

Optimisten ser en framtid där vi inte behöver jobba så mycket.

Kanske blir det så, eller så. Det som jag undrar mest över är dock hur synen på oss själva förändras.

Sedan 1600-talet har vi gjort en dygd av kunskap och upplysning. "Jag tänker, därför är jag." Vi har investerat så mycket av vårt människovärde i vår intelligens. Under kolonialismen rättfärdigades utrotandet med att andra raser var underlägsna. I dag dödas kor, grisar och andra djur med samma argument. De är inte lika medvetna som oss.

En gissning är att när vi skapat en högre intelligens kommer vi att uppvärdera egenskaper som skiljer oss från maskinerna. Förmodligen tala mer om vårt känsloliv, våra drifter. Fast då stöter vi på ett annat problem. Även djur har känslor och drifter, precis som vi.

erik.larsson@arbetet.se

Billigt läder till ett högt pris. I stadsdelen Hazaribagh i Dhaka trängs många av landets viktiga läderfabriker. Området hamnar ofta på listor över världens mest förorenade platser.

FOTO: JONAS GRATZER

De sliter i giftångorn

BANGLADESH Huvudstaden Dhaka är centrum för lädergarverierna. Här utsätts arbetarna för höga halter av giftiga kemikalier – utan skyddskläder. Arbetet har varit på en av världens mest förorenade platser.

Inne i garveriet hänger hudar i olika storlekar på tork. Några, färgade i blått och rött, läggs i stora högar.

Tonårspojkar skrapar rent några maskiner som används till att platta ut lädret. Stora öppna plastbehållare står på golvet med beteckningar för olika kemikalier som används i behandlingsprocessen. Bland arbetarna i fabriken syns både män och kvinnor, och många pojkar som ser ut att vara i unga tonåren – trots att bangladeshisk lag säger att barn under 18 år inte får delta i tungt arbete.

Några av tonåringarna arbetar utan tröjor, andra har linnen. Vissa har gummistövlar, andra plastsandaler. Afzal, som vi kan kalla honom, går omkring i flip flops på

cementgolvet som är vått av vatten blandat med olika slags tungmetaller, som krom. Krom är cancerframkallande och känt för att kunna bränna hål i septum – den vägg som separerar näsborrarna – och för att orsaka hudproblem vid direkt kontakt.

Luften inne i garveriet och i hela Hazaribagh, som är en central stadsdel i Dhaka, har en stark odör – en cocktail av frätande kemikalier och ruttna djur. Men varken Afzal eller hans kollegor har några ansiktsmasker eller andra skyddskläder.

14-åringen, som varit här ett år har "inte tid att gå i skolan", utan måste jobba tolv timmar – mellan 06 och 18 varje dag – för att kunna

FRITT VAL

» De anställda väljer själva: 'eat or leave' – köpa mat för lönen eller sticka härifrån.»

Shafikul Islam, fabriksmanager

skicka hem en del av de omkring 800 kronorna han tjänar i månaden till familjen i nordöstra Bangladesh.

- Fabriken tar inget ansvar. Jag har hudproblem och det blir bara värre, säger han och visar upp vita blåsor på underarmarna.

"Zabir", 25, som har arbetat här i två år "kan inte känna dofter längre". Hans ögon rinner och blir röda efter en dag i fabriken. Magen är full av gaser.

- Jag kan inte äta normalt längre, säger han.

Vid en kontorsbänk sitter Shafikul Islam. Han är manager för Crescent Tanneries Ltd som har omkring 900 anställda i fyra garverier – alla i Hazaribagh. På frågan om garve-

VÄRLDEN

Följ också Erik Larsson, Arbetets utblicksreporter, på twitter: @Erik_Larsson

Olagligt? Fransk dejtingsajt för gifta väcker starka känslor.

VECKANS RÄTTSFALL. Den franska dejtingsajt Gleeden vänder sig till gifta kvinnor som vill ha en affär. Nu ska domstol pröva om sajten bryter mot civilrätten. Enligt fransk lag är det olagligt att uppmana till äktenskapsbrott.

... KURRAGÖMMA. Ikea tar nu till krafttag för att få stopp på kurragömmalekar i varuhuset i Holland. Tidigare har

möbeljätten, av säkerhetsskäl, stoppat kurragömma i Prag.

... MISSTAG.

Indien har missat en jättechans, sa IMF-chefen Christine Lagarde i veckan. Landet är att av de få

i världen där andelen sysselsatta kvinnor minskar, vilket gör att Indien har en sämre ekonomisk utveckling än vad de kunde ha haft.

... PROTEST. Fackbasen Kalpona Akter i Bangladesh greps av polisen då hon deltog i en protest mot att offren i Rana Plaza-raset för två år sedan ännu inte fått full ersättning.

... FLYGSTREJK. I onsdags gick piloter på tyska Lufthansa ut i en tvådagarsstrejk i protest mot försämrade pensionsvillkor.

76 000 Människor dog i konflikten i Syrien förra året, enligt en sammanställning av tankesmedjan Project for the Study of the 21st Century (PS21).

Exporten av "Bengali black"-läder, som anses ha hög kvalitet, är värd omkring sju miljarder kronor om året och ökar stadigt.

Över 15 000 personer arbetar på garverierna i Hazaribagh. En av dem är "Zabir" (i grönt linne). Efter två år på garveriet har han tappat luktsinnet och ögonen rinner varje dag efter jobbet.

DRABBAD

»Fabriken tar inget ansvar. Jag har hudproblem och det blir bara värre.«

"Afzal", 14 år

Tusentals liter giftigt avfall rinner ut varje dag, eftersom de flesta garverier saknar reningsverk.

En fjärdedel av arbetarna är under 11 år. Enligt bangladeshisk lag får barn under 18 inte delta i tungt arbete.

a 12 timmar om dagen

rierna har säkerhetsföreskrifter och om de anställda är med i fackförbund skakar han bara på huvudet och ler.

-De är inte redo för fackförbund. De anställda väljer själva: "eat or leave"- att kunna köpa mat för lönen eller att sticka härifrån.

Garveriindustrin har på senare tid fått allt mer kritik - dels från boende i området, som påverkas när deras vattendrag och luft förgiftas av alla orenade utsläpp från fabriken, dels från internationella organisationer. Regeringen har upprepande gånger sagt att man ska städa upp industrin och flytta fabriken från centrum till Dhakas hamn, men ingenting händer.

-Det kostar för mycket och det är inte säkert att de blir så mycket bättre bara för att vi flyttar fabriken, menar Shafikul Islam.

Grannlandet Indien börjar ta allt fler marknadsandelar inom läderindustrin. Men Shafikul Islam är

inte oroad över Bangladesh position.

-Vi har bättre kvalitet på läderet, och lägre arbetskostnader - så största delen av produktionen kommer att stanna här.

Abul Kalam Azad är ordförande i fackförbundet Tannery Workers Union (TWU). Han företräder omkring 30 000 medlemmar i garveriernas lädersektion. Medellönen på 500 kronor höjs med 30 procent efter två år, och detta är något som fackförbunden kan vara med och påverka hos fabriksägarna. Värre är det med arbetsmiljön.

-Det är regeringens ansvar. Men det är svårt eftersom fabriksägarna bara är ute efter att tjäna pengar - och de mutar folk inom regeringen, säger Abul Kalam Azad.

Kommer läget att ljusna, tror du?

-Tyvärr kommer vi nog inte få se några förändringar inom en överskådlig framtid.

JOHAN AUGUSTIN

HINDER

»Fabriksägarna är bara är ute efter att tjäna pengar - och de mutar folk inom regeringen.«

Abul Kalam Azad, fackordförande

Nio av tio dör innan de är 50

Många av garverierna har legat i Dhakas centrala slumstadsdel Hazaribagh i över 30 år. Det är ett farligt arbete - 90 procent dör före 50 års ålder.

Sammanlagt finns det omkring 250 fabriker i området: 30 stora, resten små- och medelstora.

Arbetsstyrkan på 15 000 personer ökar vid högtider som Eid-al-Adha då miljoner kor, getter och vattenbufflar slaktas. Det innebär tillfälliga jobb för ytterligare tusentals fattiga arbetare från landsbygden. Dessutom arbetar många i området med biprodukter till läderindustrin, till exempel med att tillverka fisk- och hönsfoder av läderavfall.

De flesta garverierna använder föråldrade bearbetningsmetoder och saknar helt reningsverk - vilket gör att tusentals liter giftigt avfall

dagligen rinner ut i stadens största flod Buriganga. Floden är huvudstadens viktigaste vattenkälla och en halv miljon människor har redan drabbats negativt av föroreningarna. 90 procent av fabriksarbetarna dör innan de fyller 50 år och hälften har respiratoriska sjukdomar.

Läderprodukterna exporteras till länder som Kina, Italien, Tyskland, Japan, Korea, USA och Sverige. Handeln är viktig för Bangladesh, som är ett av världens fattigaste länder.

Världen har fått upp ögonen för landets skandalomsusade kläddindustri, som har förbättrat sitt rykte på senare tid. Men på garverierna återstår problemen: lönerna pressas, reningsverk uteblir och föreskrifter saknas - vilket EU och andra importörer inte tar tag i, eftersom dessa faktorer leder till billiga läderprodukter.

JOHAN AUGUSTIN

GARVNING En snabb process

● I garvning behandlas skinn för att stoppa förruttelseprocessen.

● I forntiden använde människan naturliga garvämnen i bär och bark för att garva.

● Garvning med kromsalt utvecklades i slutet av 1800-talet. Processen tar nu en dag, jämfört med 100 dagar för vegetabilisk garvning.

... HÖJNING. Storbritannien höjer landets minimilön med tre kronor och därmed är den lägsta timlönen drygt 90 kronor. I maj hålls parlamentsval.

... FLYTT. General Motors (GM) avbryter produktionen av bilar på GM-anläggningarna i St Petersburg, Ryssland. Dessutom ska dotterbolaget Opel lämna Ryssland i år, uppger TT.

Demonstranter framför en brinnande polisbil i Frankfurt.

... OMRINGAT. Tusentals demonstranter omringade Europeiska centralbanken i Frankfurt i onsdags. Demonstranterna protesterade mot en kapitalistisk ekonomi och det blev våldsamma sammandrabbningar med polis.

... MAKT. Nationella frontens framgångar i EU-valet har underminerat franska regeringens makt i Bryssel, enligt en

analys från Robert Schuman Foundation.

... AVTAL. Fajten om frihandeln fortsätter. Kritiken mot ett investeringskydd (ISDS) i frihandelsavtalet mellan EU och USA fortsätter.

... SPIONAGE. Ryska underrettelsetjänsten verkar ha många anställda i Sverige. I sin årsrapport skriver Säpo att

det ryska spionaget är omfattande.

... NÅLSTICK. Taktiken med nålsticksstrejker mot Amazon fortsätter. Tyska Verdi hotar med påskstrejk i den utdragna konflikten om vilket kollektivavtal som ska gälla.

